

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2583

Vragen van het lid **Baudet** (FvD) aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over *de voortgang van het stikstofbeleid* (ingezonden 8 april 2020).

Antwoord van Minister **Schouten** (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) (ontvangen 24 april 2020).

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Boeren boos omdat kabinet zelfs nu stikstofmaatregelen wil doordrukken»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Welke besluiten op het gebied van stikstof heeft u sinds 9 maart 2020 genomen? Voor welke van die besluiten is wijziging van wet- of regelgeving noodzakelijk? Wanneer zouden die besluiten in werking moeten treden, of wanneer zijn die besluiten in werking getreden?

Antwoord 2

Bij brief van 23 maart jl. (Kamerstuk 35 334, nr. 72) heb ik u geïnformeerd over de openstelling van het stikstofregistratiesysteem op die datum en de inwerkingtreding van de bijhorende ministeriële regeling per 24 maart jl. Met dit systeem wordt het mogelijk om weer ruimte te bieden voor de realisatie van de benodigde extra woningbouw en een zevental infrastructuurprojecten. Daarnaast heeft het kabinet uw Kamer op 24 april jl. geïnformeerd over de structurele aanpak van de stikstofproblematiek. Daarbij heeft het kabinet een pakket aan maatregelen aangekondigd om de uitstoot en neerslag van stikstof te verminderen, de natuur te herstellen en de vergunningverlening verder op gang te brengen. Het kabinet kiest ervoor om op korte termijn de volgende drie elementen in regelgeving op te nemen: de streefwaarde, de verplichting tot het treffen van een pakket aan bronmaatregelen en de monitorings- en bijsturingssystematiek. Daarnaast zal per maatregel ook worden bezien of en zo ja welke wijzigingen in wet- en regelgeving daarvoor

¹ NOS 1 april 2020, «Boeren boos omdat kabinet zelfs nu stikstofmaatregelen wil doordrukken». Online raadpleegbaar via: <https://www.nos.nl/l/m/2329097>.

nodig is. Dat geldt in ieder geval voor de maatregel omtrent het voerspoor, zoals bij de beantwoording van vraag 6 en 7 is toegelicht.

Vraag 3

Welke besluiten op het gebied van stikstof bent u voornemens om voor het zomerreces nog te nemen? Voor welke van die besluiten is wijziging van wet- of regelgeving noodzakelijk? Wanneer zouden die besluiten in werking moeten treden?

Antwoord 3

Op 24 april heeft het kabinet de structurele aanpak stikstof gepresenteerd. Deze aanpak behelst een omvangrijk pakket aan maatregelen voor herstel en versterking van de natuur, gericht op stikstofreductie, zodat economische en maatschappelijke activiteiten doorgang kunnen vinden. Het Adviescollege Stikstofproblematiek zal voor de zomer haar advies over de langere termijn presenteren. Het kabinet zal dit advies betrekken bij de uitwerking van het genoemde maatregelenpakket en uw Kamer informeren over de voortgang en besluitvorming die hieruit volgt. Verder verwijst ik u naar het antwoord op vraag 1.

Vraag 4

Heeft u er begrip voor dat het Landbouw Collectief zich ongehoord voelt, omdat u het door hen gepresenteerde plan van aanpak «Uit de gecreëerde stikstofimpasse» zonder deugdelijke onderbouwing terzijde heeft geschoven? Bent u bereid de voorstellen van het Landbouw Collectief alsnog gedegen te beoordelen om te bezien welke voorstellen kunnen worden overgenomen? Zo nee, waarom niet?²

Antwoord 4

Ik heb verschillende constructieve gesprekken gevoerd met het Landbouw Collectief over de uitwerking van de maatregelen die zij in hun plan voorstellen. Het Landbouw Collectief heeft de gesprekken hierover opgeschort. De maatregelen uit het plan, het aanpassen van veevoer, weidegang en emissiearm uitrijden van mest, zijn maatregelen die bijdragen aan de stikstofaanpak. De uitwerking van deze maatregelen zal ik zoveel mogelijk in samenwerking met de landbouwsector oppakken.

Vraag 5

Bent u bekend met het bericht «Nevedi vindt aangekondigde voermaatregel van Minister Carola Schouten onverstandig»?³

Antwoord 5

Ja.

Vraag 6 en 7

Hoe beoordeelt u de vrees dat een norm op het RE-gehalte in mengvoer niet het beoogde effect gaat hebben en mogelijk zelfs een averechts effect zal hebben?

Hoe beoordeelt u de vrees dat de aangekondigde voermaatregel op individueel bedrijfsniveau gaat leiden tot knelgevallen, wat kan leiden tot gezondheidsproblemen en productiedalingen?

Antwoord 6 en 7

In de Kamerbrief van 13 november 2019 is een maatregel voor stikstofreductie via aanpassing van veevoer aangekondigd als een van de maatregelen om stikstofruimte te creëren (Kamerstuk 35 334, nr. 1). De uitwerking van deze maatregel vindt momenteel plaats en is nog niet afgerond. Uiteraard staat de effectiviteit van de maatregel voorop. Uitgangspunt is verder dat sprake moet zijn van een maatregel die enerzijds rekening houdt met de PAS-uitspraak van

² Het Landbouw Collectief 20 november 2019, «Uit de gecreëerde stikstofimpasse». Online raadpleegbaar via: https://www.lto.nl/wp-content/uploads/2019/11/Landbouwcollectief_rapport.pdf.

³ Nevedi 2 april 2020, «Nevedi vindt aangekondigde voermaatregel van Minister Carola Schouten onverstandig». Online raadpleegbaar via <https://www.nevedi.nl/nieuws/nieuwsoverzicht/nieuwsbericht?newsitemid=10321461248>.

de Raad van State en anderzijds voor de betrokken veehouders ook haalbaar moet zijn. Ik verwacht het concept van de desbetreffende ministeriële regeling eind deze maand bij het parlement te kunnen voorhangen.

Vraag 8

Bent u bereid de voorgenomen voermaatregel te heroverwegen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

De diervoedermaatregel is noodzakelijk om stikstofruimte te scheppen. Om die reden ben ik niet bereid de maatregel te heroverwegen.

Vraag 9

Hoe beoordeelt u de massale onvrede bij grote groepen burgers en bedrijven, in het bijzonder uit de agrarische sector, over het door u gevoerde stikstofbeleid?

Antwoord 9

Het oplossen van het stikstofprobleem is complex en vraagt een bijdrage en inspanning van alle betrokken sectoren. Het kabinet hecht eraan dit zorgvuldig en op een verantwoorde wijze te doen. Bij de stappen die het kabinet zet, worden partijen zoveel mogelijk betrokken. Daartoe heeft het kabinet inmiddels verschillende stappen gezet (onder meer Kamerstuk 32 670, nr. 165 en 167, Kamerstuk 35 334, nr. 1, 25, en 44).

Vraag 10

Bent u ermee bekend dat de Kamer gedurende de coronacrisis in beginsel niet meer debatteert over andere onderwerpen dan corona? Hoe beoordeelt u dat er omstreden beleid gevoerd wordt op een moment dat de Kamer dat beleid wegens de crisistomstandigheden niet optimaal kan controleren?

Antwoord 10

Het is aan de Kamer om te bepalen over welke onderwerpen debat plaatsvindt. Vanzelfsprekend heeft de Kamer altijd de mogelijkheid om schriftelijke vragen te stellen.

Vraag 11

Bent u ermee bekend dat de bevolking gedurende de coronacrisis in beginsel niet meer mag demonstreren? Hoe beoordeelt u dat er omstreden beleid gevoerd wordt op een moment dat de bevolking wegens de crisistomstandigheden niet optimaal in protest kan komen tegen dat beleid?

Antwoord 11

Het kabinet hecht grote waarde aan het recht om te mogen demonstreren. Echter staan de veiligheid en gezondheid van mensen voorop. Het kabinet heeft alle samenkomsten tot 1 september verboden, om te voorkomen dat het coronavirus zich verder verspreidt. Dat betekent niet dat mensen niet meer hun mening kunnen uiten.

Vraag 12 en 13

Bent u ermee bekend dat de maatregelen om het coronavirus te bestrijden volgens het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (KNMI) leiden tot een vermindering van de stikstofuitstoot tot 60 procent?⁴

Bent u bereid om de stikstofreductie die het gevolg is van de coronacrisis in mindering te brengen op de stikstofreductie die u van de agrarische sector eist? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 12 en 13

Het KNMI schat dat er sprake is van een afname tussen de 20 en 60 procent van de NO₂-concentraties (voornamelijk afkomstig uit verbrandingsmotoren) boven Nederland. Deze schatting is gedaan op basis van satellietmetingen is daarom relatief onzeker. Deze metingen van het KNMI zeggen echter niets

⁴ KNMI 27 maart 2020, «Afname luchtvervuiling boven Nederland». Online raadpleegbaar via <https://www.knmi.nl/over-het-knmi/nieuws/afname-luchtvervuiling-boven-nederland>.

over de concentraties van ammoniak, dat ook een groot deel van de stikstofuitstoot vormt en onder andere vrijkomt in stallen en bij het gebruik van (kunst)mest. De vermindering van de stikstofuitstoot zal dus aanzienlijk lager zijn dan de genoemde 20 tot 60 procent stikstofdioxidereductie. Het structurele effect van de coronacrisis op de stikstofuitstoot is pas te bepalen op het moment dat de structurele impact op de economie bekend is. Zodra dit bekend is, zal het PBL gevraagd worden om dat effect inzichtelijk te maken. Het kabinet heeft daarnaast, in het licht van de coronacrisis, scherp gekeken naar de omvang, timing en financiering van het maatregelenpakket dat op 24 april is aangekondigd.

Vraag 14

Deelt u de mening dat er, zeker gelet op de enorme vermindering van stikstofuitstoot tijdens de coronacrisis, geen enkele reden voor is om tijdens deze crisis stikstofmaatregelen te blijven nemen? Bent u bereid om het stikstofbeleid op te schorten totdat de Kamer weer debatteert en de bevolking weer mag demonstreren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 14

We staan voor de opgave om de economie en het maatschappelijke leven weer op gang te brengen ten behoeve van het herstel van de werkgelegenheid, duurzame economische groei en welvaart. Wat dan niet mag gebeuren, is dat het stikstofdossier onnodig belemmeringen met zich meebrengt en het economisch herstel in de weg zit. Juist daarom heeft het kabinet op 24 april de structurele aanpak van de stikstofproblematiek gepresenteerd met een omvangrijk pakket aan maatregelen voor herstel en versterking van de natuur, dat het fundament legt waarop economische en maatschappelijke activiteiten doorgang kunnen vinden.

Vraag 15

Bent u bekend met het bericht «Komende maanden al miljardenschade boeren en tuinders»?⁵

Antwoord 15

Ja.

Vraag 16

Hoe beoordeelt u de verwachting dat de agrarische sector naar verwachting 5 miljard schade zal lijden door de coronacrisis, in het licht van de door u voorgenomen stikstofmaatregelen die daarbovenop zullen komen? Deelt u de mening dat dit een extra reden is om gedurende de coronacrisis geen nieuwe stikstofmaatregelen te treffen?

Antwoord 16

De coronacrisis heeft ook grote impact op de agrarische sector. Het kabinet zet zich volledig in om economische en maatschappelijke steun te bieden waar dat kan, zoals het onlangs gedaan heeft met het bieden van een steunpakket aan de sierteelt- en frietaardappelsector met een omvang van € 650 miljoen. Dagelijks zijn wij in contact met diverse landbouwsectoren over de impact van de coronacrisis op de agrarische sector en wordt geholpen waar mogelijk. Wat dan niet mag gebeuren, is dat het stikstofdossier onnodig belemmeringen met zich meebrengt en het economisch herstel in de weg zit. Juist daarom is het van belang om tot een goede structurele aanpak voor stikstof te komen en de noodzakelijke maatregelen te nemen zodat economische activiteiten doorgang kunnen vinden en natuur hersteld wordt.

⁵ LTO 19 maart 2020, «Komende maanden al miljardenschade boeren en tuinders». Online raadpleegbaar via <https://www.lto.nl/komende-maanden-al-miljardenschade-boeren-en-tuinders/>

Vraag 17

Bent u bekend met het bericht «Stikstofwinst door langzamer rijden al weg door één hondendrol»?⁶

Antwoord 17

Ja.

Vraag 18

Hoe beoordeelt u de berekening van het Mesdagfonds, waaruit blijkt dat de verlaging van de maximumsnelheid een stikstofbesparing van slechts 1,2 mol per hectare per jaar oplevert? Vindt u de stikstofbesparing die de verlaging van de maximumsnelheid oplevert in verhouding staan tot de enorme weerstand onder weggebruikers over deze maatregel?

Antwoord 18

De verlaging van de maximumsnelheid is aangekondigd in de Kamerbrief van 13 november 2019 (Kamerstuk 35 334, nr. 1). Zowel het RIVM als onderzoekers van het Mesdagfonds hebben een stikstofbesparing berekend van 1,2 mol per hectare per jaar. In de eerder genoemde Kamerbrief heeft het kabinet aangegeven met prioriteit van de vergunningverlening voor woningbouw en 7 infrastructuurprojecten op gang te brengen. De verlaging van de maximumsnelheid is een cruciaal onderdeel van het bijbehorende pakket maatregelen, waardoor dit met de grootst mogelijke spoed gerealiseerd kan worden.

⁶ Telegraaf 2 april 2020, «Stikstofwinst door langzamer rijden al weg door één hondendrol». Online raadpleegbaar via <https://www.telegraaf.nl/c/1503476646/>.